

Dr. GÜNAL SEYİT

**TÜRKİYE'DE
HUKUK DİLİNİN
DÖNÜŞÜMÜ**

onikilevha
KİTAP VE DİJİTAL YAYINLAR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM SORUNUN KURAMSAL BOYUTLARI

I. Dil, Düşünce ve Hukuk.....	3
II. Ulus-devlet ve Dil: Ulusal Dil Seçimi ve Planlamasının Teknik ve Siyasal İçerimleri	10
III. Kapitalistleşme ve Demokratik Dil Arayışı: Türk Dil Devriminin Siyasal Özgüllüğü	15
IV. Batılılaşma, Aydınlanma ve Türk Dil Devrimi	23

İKİNCİ BÖLÜM TARİHSEL BİR OLGU OLARAK DİL DEVRİMİ

I. Dünyada Dil Devrimleri ve Hukuk Dilinde Özleşme Arayışları.....	31
II. Türkiye’de Dil Devriminin Düşünsel Temelleri: Osmanlı Kalıtı	41

- A. Modernleşme ve Dil Sorununun Gündeme Gelişi.....41
 B. Osmanlı Devletinde Yasa Dili ve Resmî Dil Sorunu 48

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE DİL DEVRİMİ VE HUKUK DİLİNİN TARİHSEL DÖNÜŞÜMÜ

- I. BMM’nin Kuruluşu Sonrasındaki İlk Çalışmalar55
 II. 1924 Anayasası Dönemindeki Gelişmeler58
 A. TBMM’nin Etkinliği, Yasa Dilindeki Dönüşüm ve CHP
(1920-1940)58
 B. Hukuk Dilini Özleştirme Yönündeki Diğer Kurumsal
Çabalar: Sözlük Çalışmaları ve TDK’nin Etkinliği..... 94
 C. 1945 Anayasa Değişikliğine Uzanan Süreç: Hazırlık
Çalışmaları101
 D. Anayasa Dilinin Özleştirilmesi: 4695 Sayılı Yasa 117
 E. Anayasa Dilindeki Değişimi İzleyen Özleşme Çalışmaları 121
 F. Özleşme Karşıtı Hareket ve Buna Yönelik Tepkiler (1948-
1952) 131
 1. DP İktidarı, Sivil Toplumdaki Gelişmeler ve TDK’nin
Konumu 131
 2. TBMM ve Yasa Dili Düzleminde Özleşme Karşıtılığı 139
 a. “Devlet Dili” Üzerine Bir Meclis Yorumu Girişimi..... 139
 b. Anayasa’ dan Teşkilatı Esasiye Kanunu’na Dönüş:
5997 Sayılı Yasa..... 145
 G. Ordunun Özleşmeci Tutumu ve Etkileri 159
 III. 1961 Anayasası Dönemindeki Gelişmeler..... 163
 A. 1961 Anayasasına Doğru TDK Çalışmaları ve Resmî
Düzeydeki Diğer Çalışmalar 163
 B. 1961 Anayasasının Dili 167
 C. 1961 Anayasası Döneminde Hukuk Dilinde Özleşme
Çabaları ve Karşıt Eğilimler171

1. Dönemin Genel Karakteri ve Devlet Düzeyindeki İlk Çabalar	171
2. Türk Medenî Kanunu Öntasarısı ve Genel Muhasebe Kanunu Tasarısı	173
3. Yasa Dili Alanında Özleşme	177
4. Yargı Organlarının ve Bireysel Çabaların Etkisi	187
5. Sözlükler ve Hukuksal Söz Varlığını Türkçeleştirme Çalışmaları	192
6. Karşıt Eğilimler: Devletin Özleşme Siyasetinden El Çekmesi ve Sivil Toplumdaki Gelişmeler	199
7. Hukuk Dilinde İkiliğin Baş Göstermesi ve Çözüm Arayışları	210
IV. 1982 Anayasası Dönemindeki Gelişmeler	214
A. 12 Eylül Darbesi ve Devletin Tutumunda Dönüşüm	214
B. 1982 Anayasası'nın Dili	221
C. Hukuk Dili Alanındaki Eğilimler	222
1. Özleşme Karşıtlığının Resmî Düzeydeki Yansıması: 1984/18 sayılı Genelge	222
2. Sözlük Çalışmaları	225
3. Yasa Dili Alanındaki Arayışlar: Medenî Kanun ve Ceza Kanunu Ön Tasarıları	227
4. Resmî Yazışmalar ve Mevzuat Hazırlama Boyutu	231
5. Yasa Dili Özleşmesinde Son Dalga: 2000'li Yıllarda Özleşme	236
V. Bir Temel Tartışma: Anayasa – Yasa Dili İlişkisi ve Yasa Dilinin Bağlayıcılığı Sorunu	246
SONUÇ	257
YARARLANILAN KAYNAKLAR	263